

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Gnoti Seautón, Sive Arnoldi Geulincs Ethica

Geulincx, Arnold

Lugd. Batav., MDCLXXV

§. 11. Impietas & Superstitio.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-48728](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-48728)

§. II. *Impietas & Superstitio.*

Vitium illud, quod Pietati opponitur, generali nomine vocari potest *Impietas*, sicut & illud, quod *Temperantiæ* opponitur, seu in excessu, seu in defectu, *Intemperantia* simpliciter vocari potest: sunt enim ista nomina generalia, & quantum est ex vi suæ significationis excessum æque ac defectum comprehendunt, sed usu magis defectui accommodantur, eo quod populus magis agnoscat. Vitium in defectu, quam in excessu, ut *Tract. 1. de Justitiâ Num. 4.* diximus.

Impietas autem duas etiam habet partes: altera Deum non recte agnoscit, altera non recte colit: Et quantum quidem ad priorem partem attinet, ea rursus in quatuor membra dispesci videtur, nempe *Cacozeliam*, *Idolologiam*, *Atheismum* & *Hæresin*.

Cacozelia Deo tribuit, quod ei non convenit: quod cum plerumque ex zelo aliquo imprudenti contingat, generatim *Cacozeliam* vitium illud vocavimus: quale est eorum, qui Deo corpus & humanam figuram adscripserunt, ut inter *Philosophos*

phos Epicurus, & inter Gentiles vulgus omne. Huic opponitur proxime

Hæresis, quæ Deo demit & aufert, quod ei competit, ut cum cura rerum humanarum, providentia & regimen Deo auferuntur, quod itidem fecit Epicurus.

Idolologia est, cum creaturæ alicui tribuimus, quod Deo proprium est.

Atheismus denique, cum Deus ipse tollitur, & attributa ejus in brutam aliquam naturam referuntur: qualis est eorum, qui omnia hæc sine cognitione, sine sensu facta dicunt, naturali quadam necessitate, cujus demonstrationem ignoremus: ut angulos in triangulo æquales esse duobus re-ctis, necessum est, necessitate, ut illis videtur; brutâ & à nullo intellectu dependente: sed quam illi falsi sint imperiti & stulti in Metaphysicâ nostrâ 3. parte, quam Theologiam vocavimus, satis ostendimus, & facile etiam hic ostendi potest ex iis, quæ circa Dei inspectionem notavimus.

Quatuor hæc vitia consistunt in errore aliquo Intellectus, sed vincibili, adeoque secum trahente peccatum in voluntate: nam si quis ex ignorantia invincibili hic aliquid erret, ei vitia impingenda non sunt. Similiter si quis non errore, sed libidine ductus falsa de de Deo censuerit, is quidem

40 *Impietas & Superstitio, §. II.*

dem Impius est, sed Impietas ejus in hoc genere non versatur, quod Theologia opponitur, sed in altero genere, quod *Θεολατρίας*. Interim peccant hic Poetae, qui Diis rixas, pugnas & vulnera, nefariasque libidines adscribunt.

Alterum Impietatis genus versatur in malo ac perverso cultu Divinitatis, vel etiam nullo: oriturque facile ex præcedentibus vitiis: nam Cacozele qui laborant, facile Deum venerabuntur iis rebus, & Adorabunt, quibus ille Adorari colique non debet: qui vero Idolo Divinitatem adscripserit, facile fit Idololatra, & loco Dei, creaturam aliquam suspicit & veneratur: Atheus vero Deum non colet, utpote quem nullum agnoscit, aut cum natura brutâ & non Intelligente confundit: Hæreticus vero, qui à Deo aufert, quod ei proprium est, similiter defectivum aliquem & mancum cultum Deo adhibebit.

Cum vero quatuor partes sint Theologiae, singulae etiam habent opposita vitia: nam Adorationi opponitur & contemptus Dei, & Blasphemia & Irrisio atque Ludibrium & similes nefariae atque horrendae humani animi petulantiae: dum non laudant eum, sed vituperant: non admirantur, sed opera ejus velut solita, abjecta, & quæ

Impietas & Superstitio, S. II. 41

& quæ familiaritate suâ viluerint, sine consideratione suâ transmittunt, nec dignum illum, seque minores ipso nunquam cogitant.

Devotioni autem opponitur Ejuratio Dei, quæ quamvis aliter interpretetur & , in omni vitio locum habeat (Philautia enim Deum excludit, & hominem ad seipsum ordinat, sibi que ipsi devotum facit) tamen est aliquod peccatum, quo formaliter hoc fiat, & illud proprie huc pertinet.

Precibus opponitur earum neglectus, & perversus usus, cum scilicet Deum non precamur, ut Obligationibus nostris pares esse possimus; sed id ex nobis ipsis habere volumus: aut Deum ob felicitatem nostram, eaque quæ illam constituere videntur, rogamus.

Similiter Gratiarum actioni & neglectus, cum eas non persolvimus; aut malus usus opponitur, cum V. G. Deo gratias agimus ob res malas, puta vindictam ab hoste desumptam, opportunitatem turpitudinis, incestus & scelerum, item impunitatem apud homines & similia.

S. II. Re-